

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ,
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені К.Д. УШИНСЬКОГО»

Хмельницька гумантарно-педагогічна академія (Україна)

Юго Западний університет «Неофіт Рілські» (Болгарія)

Велікотирновські Університет «Св.Св.Кіріл і Методій» (Болгарія)

Харбінський інженерний університет (Китай)

Міжнародний Незалежний Університет Молдови (ULIM) (Молдова)

УПРАВЛІННЯ ТА ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

*ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
21 листопада 2025 року*

DOI: <https://doi.org/10.24195/MIE2025>

УДК: 378.11+371.201+658.401.2

У677

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Сакалюк О. О. – завідувач кафедри освітнього менеджменту та публічного управління ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кандидат педагогічних наук, доцент.

Ручкіна М. М. – доцент кафедри освітнього менеджменту та публічного управління ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кандидат педагогічних наук, доцент.

Рецензенти:

Корнешук В. В. – завідувач кафедри психології та соціальної роботи Національного університету «Одеська політехніка», д.пед.н., професор

Воронова С. В. – завідувач лабораторії якості освіти Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку, к. пед. н.

Рекомендовано до друку Вченою радою ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського», протокол №8, від 25 грудня 2025 року.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

Управління та інновації в освіті: досвід, проблеми та перспективи:

У677 збірник матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса 21 листопада 2025 року Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 145 с.

До збірника увійшли матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої управлінню закладами освіти, досвіду, проблемам та перспективам їх розвитку.

Науковці та здобувачі освіти висвітлюють питання щодо управління освітнім процесом в умовах розвитку інноваційного середовища та організаційно-психологічних аспектів менеджменту в освіті.

УДК: 378.11+371.201+658.401.2

© Університет Ушинського, 2025

**ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ**

**Бикова Наталія, Україна
Татарінова Світлана, Україна**

Повномасштабне вторгнення та військова агресія росії спричинила глибокі трансформації соціального середовища, у якому зростають діти України. Щоденне знищення інфраструктури, різке зниження економічної активності, зростання безробіття, масова внутрішня та зовнішня міграція сімей, а також втрата батьків унаслідок бойових дій суттєво ускладнюють умови забезпечення прав дітей та створюють доволі ризиковане соціальне середовище. Як наслідок значна частина дітей опиняється без належної опіки, що призводить до збільшення випадків їхнього тимчасового або тривалого влаштування до інституційних закладів, які не завжди здатні забезпечити повноцінне задоволення емоційних, соціальних та освітніх потреб, як це передбачено Законом України [1].

Актуальність теми також визначається необхідністю переорієнтації системи захисту дітей з інституційного догляду на сімейні форми виховання, що відповідає міжнародним стандартам з прав дитини та потребам українського суспільства в умовах війни.

Питання сімейного виховання дітей, позбавлених батьківського піклування, та альтернативних форм опіки активно досліджуються сучасними українськими науковцями. Вагомий внесок у розробку теоретико-методичних засад здійснили Л.М. Баранова, В.І. Борисова, В.С. Гопанчук, І.В. Жилінкова, Н.С. Кузнєцова, З.В. Ромовська, Ю.С. Червоний, Я.М. Шевченко, С.Я. Фурса, Д.В. Боброва, В.Ю. Євко, Ю.Ю. Черновалюк, О.О. Свіжа, А.С. Суходольська.

Українська класична педагогіка також приділяла значну увагу традиційному сімейному середовищу як провідному чиннику формування особистості дитини. Про необхідність емоційної підтримки, індивідуального підходу, морального виховання в сім'ї писали світочі вітчизняної науки К.Д. Ушинський, М.П. Драгоманов, С.І. Русова, А.С. Макаренко, В.О. Сухомлинський. Саме їх підходи стали підґрунтям сучасних концепцій деінституціалізації в Україні.

Дитячий будинок сімейного типу (ДБСТ) – це форма сімейного виховання, що передбачає виховання у сім'ї, яка має власних або вже прийомних дітей, п'яти і більше дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. ДБСТ створюються з метою гуманізації догляду за дитиною, максимального наближення умов виховання до сімейних, забезпечення індивідуального підходу та розвитку її особистості [3].

На відміну від інституційних закладів, ДБСТ дозволяють реалізувати:

- безперервність емоційного контакту з дорослим;
- формування стійких прив'язаностей;
- індивідуальну підтримку навчання та розвитку;
- соціалізацію в умовах наближених до звичайної сім'ї.

Водночас на батьків-вихователів покладаються завдання компенсації попередніх травматичних досвідів дітей, корекції порушень розвитку, підтримки здоров'я, сприяння соціальній адаптації.

У відповідь на виклики війни Кабінет Міністрів України ухвалив низку змін, спрямованих на забезпечення захисту дітей. Постанова КМУ «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо захисту прав дітей на період надзвичайного або воєнного стану» передбачає:

- можливість тимчасового влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, до прийомних сімей та ДБСТ понад звичайні обмеження кількості дітей, але в межах нормативів;
- спрощення процедури встановлення опіки та піклування родичами;
- пріоритетність сімейних форм виховання над інституційним доглядом навіть в умовах надзвичайної ситуації.

На нашу думку ці зміни спрямовані на мінімізацію перебування дітей в інтернатних установах, адже вони не можуть забезпечити повноцінний комплекс потреб дитини, особливо в умовах війни. Окрім того, 26 листопада 2024 року Уряд України затвердив Стратегію забезпечення права кожної дитини на зростання в сімейному оточенні, яка враховує воєнні реалії та визначає ключові цілі до 2028 року та передбачає, що:

- 95% дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, мають виховуватися в сімейних формах;
- зменшення на 30% кількості дітей в інституціях та на 80% – дітей до трьох років;
- збільшення на 30% кількості дітей з інвалідністю та/або з ООП, які отримують послуги у територіальних громадах.

Звісно, окреслена вище стратегія не передбачає негайного закриття всіх інституційних закладів; її ключова мета – спочатку створити умови, за яких діти зможуть залишатися у своїх громадах, отримуючи необхідні послуги, а інституційний догляд поступово втратить потребу.

Отже, військові події в Україні актуалізують питання розширення сімейних форм виховання як найбільш гуманного, ефективного та науково обґрунтованого способу забезпечення прав дітей. Науковий дискурс та нормативні зміни підтверджують потребу у переорієнтації державної політики з інституційних форм догляду на сімейні. Дитячі будинки сімейного типу, прийомні сім'ї, опіка родичів і розвиток послуг у громаді мають стати пріоритетом системи захисту дітей у повоєнній відбудові.

Література

1. Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» № 2342-IV від 13 січня 2005 року: станом на 20.01 2018 р.

[Електронний ресурс] – Режим доступу:
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2342-15>.

2. Пеша І.В. Соціальне становлення дітей в дитячих будинках сімейного типу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.05 «Соціальна педагогіка» / Пеша Ірина Василівна. – К., 2000. – 16 с.

3. Положення про дитячий будинок сімейного типу [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/564-2002-%D0%BF>

ПІДГОТОВКА ЕСЕ У СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ МИСЛЯЧОГО ЗДОБУВАЧА ТА ПРАЦІВНИКА-СПЕЦІАЛІСТА

Наталя Брюховецька, Україна

Посилення капіталістичних відносин в економіці з орієнтацією на суспільство споживання поряд з суцільним проникнення цифрових технологій у навчальний процес та повсякденне життя визначають практику буття, в якій в центр навчально-виховної роботи у закладах вищої освіти ставиться особистість. Акценти ставляться на урахуванні особистісних якостей, способах самовираження. Дієвим методом виховання «думаючої» людини – у навчальному закладі здобувача, як свідчить практика, є підготовка есе як окремого, особистого завдання.

Есе - засіб вільного вираження автора; твір з яскраво вираженою авторською позицією; висловлювання невеликого обсягу і вільної композиції, що виражає індивідуальні враження і міркування з конкретного питання. Есе не претендує на вичерпну відповідь. Есе виражає суб'єктивні враження. Це твір-роздум, твір-міркування на задану тему, у якому автор висловлює свої погляди та думки з приводу проблеми чи спірного питання.

Результативність есе може бути досягнуто, якщо в ньому буде наведено багато прикладів, проведено паралелі, аналогії; використано асоціації, символи, сміливі непередбачувані висновки, несподівані повороти думки здобувача.

Есе має містити строго визначену структуру висловлення: теза, аргументи, висновки, особиста оцінка автора. Стилю есе, як правило, притаманні легкість, ефект розмови із співбесідником, образність, афористичність.

У навчальному процесі слід брати до уваги, що шляхом підготовки есе відбувається розвиток творчої пізнавальної діяльності за рахунок того, що здійснюється самостійний пошук і аналіз джерел інформації, логічна побудову підходів, міркувань, порівняння фактів, розуміння і співставлення альтернатив, формулювання власних оцінок і висновків, що у кінцевому підсумку формує світогляд і виявляє методологічне ставлення до світу.

У навчальному процесі готується індивідуальне завдання через використання есе як методу самостійної роботи з подальшим заслуховуванням та обговоренням на семінарських заняттях.

Частіше всього можна використовувати таку структуру есе:

Секція 3	
GARAKANIDZE <i>Zurab A new challenge for Georgia's transport and communication security</i>	46
ДАКАЛ Алла <i>Спільні й відмінні чинники публічного управління у сфері освіти України та Польщі</i>	55
РУЧКІНА Маріанна, ТАН Цінцін <i>Підвищення кваліфікації науково-педагогічних кадрів в умовах глобальних освітніх трансформацій</i>	58
ЯКУБОВСЬКА Олена <i>Управління закладом дошкільної освіти в умовах сучасних змін</i>	61
Секція 4	
БАРАБАСЬ Дмитро <i>Культура інновацій у закладах вищої освіти</i>	64
ГОРЛІЧЕНКО Марина, ЛЮ Даньдань <i>Інноваційний розвиток закладу освіти –вимога часу</i>	67
КНЯЖЕВ Ігор <i>Технологізація педагогічної освіти: інноваційний вимір сучасного навчання</i>	68
КОВІЛІНА Вероніка <i>The role of innovative educational technologies in forming teachers' readiness for inclusive preschool education</i>	70
МАЛОФЕЄНКО Марина <i>Сучасні підходи науковців до професійного розвитку вихователів закладу дошкільної освіти</i>	74
RUSNAC Svetlana <i>Artificial intelligence in the development of university competencies: risks, opportunities and the institutional ethical framework</i>	76
RUSNAC Svetlana, MUSIENCO Natalia <i>Modular approach to curriculum design: perspectives for quality enhancement and program internationalization</i>	79
ТЕЛЕМУХА Святослав, ПИПТЮК Олександр, САБАДАШ Ростислав, ПАВЛЯК Андрій, ІВАНОЧКО Наталія, МІЩУК Віталій <i>Метод проектів в навчанні студентів медиків</i>	82
ХРОМЕЦЬ Вікторія <i>Організація психологічної служби в закладах вищої освіти України в сучасних умовах</i>	87
ШАТНИЙ Сергій, ШАТНА Анастасія, РЕУТ Дмитро, БОЙЧУРА Михайло, СИДОР Андрій <i>Методологічні основи та дидактичні принципи індивідуалізованого навчання в сучасній освіті</i>	89
ШТАЙНЕР Тетяна <i>Інтеграція інноваційних підходів у зміст дисциплін дизайнерського профілю як засіб формування професійної компетентності майбутніх фахівців</i>	91
Секція 5	
БИКОВА Наталія, ТАТАРИНОВА Світлана <i>Трансформація системи захисту дітей в умовах воєнного стану в Україні</i>	95
БРЮХОВЕЦЬКА Наталя <i>Підготовка есе у системі формування мислячого здобувача та працівника-спеціаліста</i>	97
ВЕЛИЧКО Тетяна <i>Підготовка майбутніх педагогів до формування ціннісних орієнтацій у дітей старшого дошкільного та молодшого</i>	99